

в *Острозькій друкарні* було опубліковано низку творів, автори яких полемізували з постановами Берестейського синоду. Загально-визнаний рішучим оборонцем православ'я, постійно виступав проти унії. Зокрема, в травні 1599 р. взяв участь в антиуніатському з'їзді протестантів і православних у Вільні і підписав акт конфедерації.

Помер 28 (13 за с.с.) лютого 1608 року в Острозі і був похований у замковій церкві.

Від шлюбу (1553 р.) з дочкою великого коронного гетьмана Яна Тарновського – Софією († 1570 р.) мав трьох синів: *Януша* (1554-1620 рр.), *Костянтина* (1555?-1588 рр.), *Олександра* (1570-1603 рр.) та двох дочок: *Єлизавету* († 1599 р.) та Катерину (1560-1579 рр.).

Джерела: Biblioteka Zakładu Narodowego im. Ossolińskich Polskiej Akademii Nauk. Dział Rękopisów. – № 3669/II; Archiwum książąt Lubartowiczów-Sanguszków w Sławucie. – Lwów, 1890. – Т. 4.

Література: Быков Н. П. Князя Острожские и Волынь. – Петроград, 1915; Власовський І. Князь К. К. Острозький – знаменитий патрон і оборонець православ'я в історії українського народу. – Нью-Йорк, 1958; Власев Г. А. Князя Острожские и Друцкие // Известия Русского генеалогического общества. – С.-Петербург, 1911. – Вып. 4. – С. 3-30; Ворончук І. Володіння князів Острозьких на Східній Волині (за інвентарем 1620 року). – Київ – Старокостянтинів, 2001. – С. 28-41; Грушевський М. С. Історія України-Руси. – Київ (факсимільне перевидання), 1991-1995. – Т.6. – С. 479-488, 497-498; Т. 7. – С. 151, 153-154, 161, 180-183, 185-189, 193-197, 211-212, 217; Домбровский В. Острожская старина // Киевлянини, 1840. – С. 81-118; Іларіон, митр. (Огієнко). Князь Костянтин Острозький і його культурна праця. – Вінніпег, 1958; Костомаров М. Князь Константин Константинович Острожський // Історія України в життєписях визначніших її діячів. – Львів, 1918. – С. 160-192; Лебединцев К. К. портрету князя К. Острожского // Киевская Старина, 1883. – № 11. – С. 523-528; Максимович М. Письма о князях Острожских графине А. Д. Блудовой. – Київ, 1866; Уманец Ф. М. Князь Константин-Василий Острожский // Русский архив, 1904. – № 4. – Кн. 1. – С. 625-634; Четыркин Ф. Деятельность князя Константина Константиновича Острожского в пользу православия в

Юго-Западной Руси // Волынские епархиальные ведомости. – 1872. Часть неофициальная. – № 8. – С. 275-285; № 9. – С. 317-329; № 10. – С. 364-376; Яковенко Н. Василь (Костянтин) Острозький // Історія України в особах. Литовсько-польська доба. – Київ, 1997. – С. 119-129; Boniecki A. Poczet rodów w Wielkiem księstwie Litewkiem w XV-XVI wieku. – Warszawa, 1883 – S. 235-236; Chynczewska-Hennel T. Ostrogski Konstanty Wasyl // Polski Słownik Biograficzny. – Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk, 1979. – Т. 24/1. – Zesz. 100. – S. 489-495; Kardaszewicz S. Dzieje dawniejsze miasta Ostroga. Materiały do historii Wołynia. – Warszawa – Kraków, 1913; Kempa T. Konstanty Wasyl Ostrogski (ok. 1524/1525 – 1608) wojewoda kijowski i marszałek ziemi wołyńskiej. – Toruń, 1997; Lewicki K. Książę Konstanty Ostrogski a unia brzeska. – Lwów, 1933; Ejusdem. Książęta Ostrogscy w służbie Rzeczypospolitej // Rocznik Wołyński. – Równe, 1938. – Т. 7. – S. 30-67; Niesiecki K. Herbarz Polski. – Lipsk, 1841. – Т.7. – S. 183-189; Wolff J. Senatorowie i dignitarze Wielkiego księstwa Litewskiego. 1386-1795. – Kraków, 1885. – S. 24, 90, 227, 291; Ejusdem. Książowie litewsko-ruscy od końca czternastego wieku. – Warszawa, 1895. – S. 350-356; Znosko P. K. Knjaz Konstantin Ostroskij. – Warszawa, 1933.

Ірина Ворончук

Острозький Костянтин Костянтинович

(* 1555-1556, Дубно (?) – † 10(?).04.1588,
Базалія)

Син *Острозького Василя-Костянтина Костянтиновича* та Софії Тарновської. Точна дата народження О. невідома. За Т. Кемпою, а також виходячи з повідомлення Каспера Несецького про те, що О. на момент смерті було 33 роки, можна вважати роком народження 1555 або 1556. Початкову освіту здобував удома. Одним з учителів О. був *Натаніель Євстахій*. Згодом удвох зі старшим братом, *Острозьким Янушем Костянтиновичем*, певний час перебував при імператорському дворі у Відні. Разом із ним та батьком

був серед осіб, що вітали в Баліцах нового короля Генріха Валуа, а в лютому 1574 р., за Т. Кемпою, з тими ж родичами брав участь у коронаційному сеймі.

Імовірно, 1578 (за Т. Кемпою) чи 1579 р. (за Н. Яковенко) одружився з донькою смоленського воєводи Василя Тишкевича – Олександрю. 1579 р. брав участь у полоцькій кампанії Стефана Баторія під час польсько-московського протистояння. З цього приводу королівський секретар Рейнольд Гейденштейн зазначив: “Прибули теж охочі аж із Поділля, та з інших віддалених земель Королівства, що було причиною їх запізнення. Між ними відзначався син Костянтина князя *Острозького* (Костянтин. – Т. В.) із добірним почтом кінноти та багато інших”. Ці ж відомості повторив у своїй праці Альбертранді.

Батько між 13 вересня та 27 жовтня 1579 року передав О. уряд володимирського старости. За Ю. Вольффом – 1579 р., за Т. Кемпою – 1580 р. О. отримав уряд крайчого Великого князівства Литовського. Підтримував близькі стосунки з князем *Курбським Андрієм*. Останній призначив у своєму заповіті від 24 квітня 1583 року, серед інших, О. та його батька опікунами своєї третьої дружини, Олександри Петрівни Семашківни, та дітей. Серед утрачених матеріалів Бібліотеки ординації Красинських зберігався лист О. від 26 вересня 1586 року до невідомої нам на ім’я, ймовірно згаданої Олександри Семашківни, “кн. Андрійової Курбської”.

Під час перебування у Кракові влітку 1583 р. попросив у папського нунція Альберто Болоньєтті собі та дружині благословення, що розцінюється як перехід від православ’я до католицизму. Т. Кемпа стверджує, що публічно про зміну віровизнання О. заявив на початку листопада того ж року.

За Т. Шевченко, разом із дружиною відомий як донатор ярославських єзуїтів. За Н. Яковенко, з 1585 р. обіймав також уряд переяславського старости. У 1587 р. О. ра-

зом із батьком та старшим братом прибув до Варшави на елекційний сейм. Шостого серпня того ж року князь виголосив від імені шляхти промову, в якій закликав до спокою в державі та швидкого обрання короля. Виявляв активність і під час роботи сейму. Разом із батьком підтримував кандидатуру Сигизмунда Вази, а потім увійшов до грона тих, котрі мали привітати нового короля у Гданську. Ім’я О. як крайчого зустрічаємо серед осіб, підписаних у документі “*Confirmatio generalis iurium*” новообраного короля від 8 січня 1588 року. Певно, між 8 січня та початком квітня 1588 року князь отримав уряд підчасого Великого князівства Литовського.

Вочевидь, як і інші представники родини *Острозьких*, брав участь у боротьбі з татарами. Бартош Папроцький зазначив, що О., “наслідуючи своїх предків, значне військо (“*wielkie poczty*”) проти того ж неприятеля, як пан приграничний, утримував, і немалим коштом”. На конвокаційному сеймі 1587 р. ім’я О. називалося серед можливих кандидатів на окремого гетьмана для оборони від татар південно-східних кордонів.

Володів містами Дорогобужем та Межириччям у Луцькому, Черняхом і Колодним – у Кременецькому повітах Волинського воєводства та Здєнцолем у Литві.

За Ю. Вольффом, помер у квітні 1588 р., очевидно, так і не обійнявши уряду підчасого (про це додатково свідчить іменування в реєстрі вибраного побору від 1589 р. його вдови як “крайчиня Великого князівства Литовського”, а не підчашина). Якщо довіряти К. Несецькому, смерть князя настала у квітню неділю, що того року припадала на 10 квітня. Про відхід князя “*Острозький літописець*” занотував: “1588. Князь Константин, крайчий, син князя Василя Острозького, у Базалії умер, похован ув Острозі”. Ще перебуваючи у Пшеворську, 24 жовтня 1587 року О. уклав заповіт, зафіксований згодом у львівських актових книгах. Судячи з теста-

менту, за І. Мицьком, в останні роки життя О. став горливим католиком. Деякі історики ХІХ – початку ХХ ст. (М. Максимович, П. Вікторовський), припускаючи низку помилок, стверджували, що О. помер православним, хоча відомостей про його повторне навернення не маємо. Поховано князя, як постає з тестаменту його небожа, *Острозького Януша-Павла Олександровича*, від 6 серпня 1619 року, у *фарному костелі в Острозі*. Подружжя нащадків не залишило. Вдова О. вдруге вийшла заміж за снітинського старосту Миколая Язловецького.

Джерела: Бевзо О. А. Львівський літопис і Острозький літописець. – Київ, 1971. – С. 129, 156-157; Руська (Волинська) Метрика. Регести документів Коронної канцелярії для українських земель (Волинське, Київське, Брацлавське, Чернігівське воєводства) 1569 – 1673 / Передм. П. Кеннеді Грімстед. – Київ, 2002. – С. 314; Akta grodzkie i ziemskie z czasów Rzeczypospolitej Polskiej z Archiwum tak zwanego bernardyńskiego we Lwowie. – Lwów, 1884. – Т. 10. – С. 153. – № 2357; Albertrandi. Panowanie Henryka Walezjusza i Stefana Batorego królów polskich. – Kraków, 1860. – С. 131; Hejden-sztejn R. Dzieje Polski od śmierci Zygmunta Augusta do roku 1594. – Petersburg, 1857. – Т. I. – С. 315; Kus J. Testament księcia Janusza Pawła Ostrogińskiego z 1619 r. // Muzeum w Jarosławiu. Zeszyty muzealne. – Jarosław, 1998. – С. 116; Paprocki B. Herby rycerstwa polskiego / Wyd. K. J. Turowski. – Kraków, 1858. – С. 452; Pułaski F. Opis 815 rękopisów Biblioteki Ord. Krasieńskich. – Warszawa, 1915. – С. 338; Volumina legum. – Petersburg, 1859. – Т. 2. – С. 250; Źródła dziejowe. – Warszawa, 1889. – Т. 19. – С. 130, 153.

Література: Викторский П. Г. Западно-русские дворянские фамилии, отпавшие от православия в конце XVI и в XVII вв. – Киев, 1912. – Вып. 1. – С. 26-29; Войтович Л. Князі Острозькі: спроба відтворення генеалогії династії // Наукові записки. Серія “Історичні науки”. – Острог, 2008. – Вип. 13. – С. 53; Його ж. Родина князів Острозьких // Записки Наукового товариства ім. Т. Шевченка. – Львів, 1996. – Т. 231: Праці комісії спеціальних (допоміжних) історичних дисциплін. – С. 366; Ива-нишев Н. Жизнь князя Андрея Михайловича Курбского в Литве и на Волыни. – Киев, 1849. – Т. 1. – С. 231-232; Максимович М. А. Письма о князьях Острожских (К графине А. Д. Блудовой) // Собрание сочинений. – Киев, 1876. – Т. 1: От-

дел исторический. – С. 190; Мицько І. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576 – 1636). – Київ, 1990. – С. 105; Тимошенко Л. Князь В.-К. Острозький і укладення Берестейської унії // Наукові записки. Серія “Історичні науки”. – Острог, 2008. – Вип. 13. – С. 109; Устрялов Н. Сказання князя Курбського. – С.-Петербург, 1868. – С. 30; Шевченко Т. Єзуїтське шкільництво на українських землях останньої чверти XVI – середини XVII ст. – Львів, 2005. – С. 104; Яковенко Н. Паралельний світ. Дослідження з історії уявлень та ідей в Україні XVI – XVII ст. – Київ, 2002. – С. 64, 284; Її ж. Українська шляхта з кінця XIV до середини XVII ст. (Волинь і Центральна Україна). – Київ, 2008. – С. 97, 308; Chynczewska-Hennel T. Ostrogski Konstanty Wasyl // Polski słownik biograficzny. – Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk, 1979. – Т. 24. – С. 495; Kardaszewicz S. Dzieje dawniejsze miasta Ostroga: Materiały do historii Wołynia. – Warszawa – Kraków, 1913. – С. 42; Kempa T. Dzieje rodu Ostrogskich. – Toruń, 2002. – С. 123-126; Ejustdem. Konstanty Wasyl Ostrogski (ok. 1524/1525-1608), wojewoda kijowski, marszałek ziemi Wołyńskiej. – Toruń, 1997. – С. 76, 80-81, 91-92, 113, 122-123, 127, 130, 178, 182, 187, 196, 198, 202; Kraszewski J. I. Wspomnienia Wołynia, Polesia i Litwy. – Wilno, 1840. – Т. 2. – С. 185-186; Lewicki K. Ks. Ostrogscy w służbie Rzeczypospolitej // Rocznik Wołyński. – Równe, 1934. – Т. 7. – С. 36, 40-41; Łódź-Czarniecki K. Herbarz Polski podług Niesieckiego, treściwie ułożony i wypisami z późniejszych autorów, z różnych akt grodzkich i ziemskich, z ksiąg i akt kościelnych oraz z dokumentów familijnych powiększony i wydany. – Gniezno, 1881-1882. – Т. 2. – С. 267; Niesiecki K. Herbarz Polski. – Lipsk, 1841. – Т. 7. – С. 188-189; Ejustdem. Korona Polska przy złotey wolności. – Lwów, 1740. – Т. 3. – С. 519; Stebelski I. Przydatek do chronologii. – Lwów, 1867. – Т. 3. – Wydanie drugie. – С. 76-78; Uruski S., Kosiński A., Włodarski A. Rodzina. Herbarz szlachty polskiej. – Warszawa, 1916. – Т. 13. – С. 78; Urzędnicy centralni i dygnitarze Wielkiego Księstwa Litewskiego XIV – XVIII wieku. Spisy / Opr. H. Lulewicz, A. Rachuba. – Kórnik, 1994. – С. 58, 144; Urzędnicy wołyńscy XIV – XVIII wieku. Spisy / Opr. M. Wolski. – Kórnik, 2007. – С. 121, 174; Wolff J. Kniaziowie litewsko-ruscy od końca czternastego wieku. – Warszawa, 1895. – С. 357; Ejustdem. Senatorowie i dygnitarze Wielkiego Księstwa Litewskiego 1386 – 1795. – Kraków, 1883. – С. 227, 291.

Тарас Вихованець